

УДК 658

*Кошляк Дар'я Ігорівна, Лісна Анна Ігорівна,
магістрантки,
Науковий керівник – Свистун Людмила Анатоліївна,
кандидат економічних наук, доцент
Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка» (Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Бухгалтерський облік виступає надважливим інструментом для ведення бізнесу, особливо в критичних умовах. Війна змусила підприємства України скоротити обсяги своєї роботи або взагалі зупинити діяльність, але, незважаючи на кризу, безліч суб'єктів господарювання продовжують працювати в нових умовах.

Робота підприємств в умовах війни вимагає нових підходів до ведення обліку через виникнення форс-мажорних обставин. Війна спричинила ускладнення ведення обліку, який реалізується через суцільне та безперервне документування всіх господарських операцій, що відбувається на підприємстві.

Першим важливим фактором підтримки ведення бухгалтерського обліку під час війни є наявність кадрів, що мають кваліфікацію в специфічних питаннях. Адже зараз перелік професійних знань й умінь бухгалтерів розширився – бухгалтер повинен знати :

- як необхідно відображати в обліку гуманітарну, фінансову, військову та іншу матеріальну допомогу;
- як відображати в бухгалтерському обліку майно підприємств, організацій чи установ, які знаходяться на окупованій території;
- як відображається в обліку майно підприємств, які частково або повністю зруйновані на окупованій та не

окупованій території України;

- які рішення приймати щодо працівників, що були вимушені переїхати в інші області країни або виїхати за кордон з метою забезпечення безпеки своїх дітей;

- як обліковувати розрахунки з контрагентами на тимчасово окупованих територіях;

- як здійснювати імпорт та експорт під час війни;

- як відобразити в обліку об'єкт основних засобів, що було мобілізовано тощо [2].

Наступним важливим аспектом ведення обліку під час воєнного стану є нормативно-законодавчі акти, множина яких поповнилась від початку війни. До нових регламентів слід віднести:

- Розпорядження КМУ «Про забезпечення здійснення розрахунків підприємств, установ, організацій в умовах воєнного стану» від 11.03.2022 р. № 212-р.;

- Роз'яснення ДПАУ «Щодо порядку дій у зв'язку з неможливістю своєчасного подання скарги про перегляд рішень контролюючих органів» від 05.03.2022 р.;

- Повідомлення Міністерства фінансів України «Щодо подання та оприлюднення фінансової звітності у період дії воєнного стану або стану війни» від 11.03.2022 р.;

- Роз'яснення Міністерства фінансів України «Роз'яснення щодо застосування штрафних санкцій за несвоєчасну реєстрацію ПН/РК, складених за період 01-31 травня 2022 року» від 10.06.2022 р.;

- Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 19.07.2022 р. №2435-IX тощо.

Від початку воєнного стану в нормативно-правовому забезпеченні регулювання податкової сфери та податкового обліку відбулися оновлення такими регламентами, які мають спростити певні процеси у сфері оподаткування :

- Постанова КМУ «Деякі питання обкладення податком

на додану вартість за нульовою ставкою у період воєнного стану» від 2 березня 2022 р. №178;

– Роз’яснення ДПСУ «Щодо сплати податків у зв’язку з запровадженням воєнного стану в Україні, з огляду на військову агресію російської федерації проти України» від 27.02.2022 р.;

– Роз’яснення ДПСУ «ПДВ в умовах воєнного стану» від 16.03.2022 р.;

– Роз’яснення ДПСУ «Плата за землю у період дії воєнного стану» від 29.03.2022 р.;

– Роз’яснення ДПСУ «Екологічний податок в умовах дії воєнного стану» від 12.04.2022 р.;

– Роз’яснення ДПСУ «Щодо здійснення державного контролю (нагляду) та спостереження у сфері ціноутворення» від 02.05.2022 р.;

– Роз’яснення ДПСУ «До уваги платників податків, які бажають обрати спрощену систему з особливостями оподаткування на період дії воєнного, надзвичайного стану» від 18.04.2022 р. тощо.

Цифровізація також відіграє надзвичайно важливу роль в підтриманні та спрощенні ведення обліку під час війни. Цифрова трансформація запустила зміни в процесах ведення обліку, технологічних і методологічних аспектах отримання, зберігання і надання інформації (технології блокчейн, програмні роботи та програми для роботи із великими масивами даних). Так, застосування цифровізації при веденні обліку дає змогу безконтактно ідентифікувати інформацію (в т.ч. карткових, біометричних технологій, QR-кодів та ін.), впровадити електронний документообіг (ЕДО), документувати цифрові активи, застосовувати радіочастотну ідентифікація (RFID). Розвиток технологій дає можливість проводити інвентаризацію у віддаленому підрозділі підприємства за допомогою безпроводних сканерів, які можуть визначити місце знаходження об’єкта інвентаризації.

Цифровізація бізнес-процесів уможливила електронне звітування та адаптувала формування звітності підприємства до цифрового середовища.

Розвиток цифровізації технологічного процесу виробництва впливає на збір облікової інформації про фактичні витрати в режимі реального часу, що дозволяє управлінському персоналу приймати ефективні рішення. Цей процес створює алгоритмізований підхід розподілу витрат та достовірне їх включення до визначення собівартості. Цифровізація дає змогу застосувати багаторівневу аналітику рахунків бухгалтерського обліку, в тому числі з використанням різних довідників та вимірників.

Підсумовуючи вище викладене, зараз і в майбутньому Україна потребує та буде зацікавлена у висококваліфікованих кадрах, які можуть вирішити проблемні питання під час воєнного стану, а також будуть сприяти швидкій євроінтеграції України в період післявоєнної відбудови, шляхом використання у своїй діяльності міжнародних стандартів (МСФЗ, МСА тощо). Розвиток бухгалтерського обліку через його трансформацію відповідно до вимог цифровізації, відіграв важливу роль в системі підтримання та спрощення ведення обліку в критичних умовах війни. Також застосування цифрових технологій буде стимулювати економічні процеси та впливатиме загалом на економічний розвиток в післявоєнний час.

Література:

1. Шот, А., Підручняк, К. Організація бухгалтерського обліку та оподаткування на підприємствах у сучасних умовах. *Молодий вчений*. 2022. №12 (112), С. 129-133.

2. Лахтіонова Л. А., Лазарева Г. Р., Черенкова А. В., Васильчук В.В. Сучасні вимоги до бухгалтера в умовах війни. *Формування компетентностей обдарованої особистості в системі позашкільної та вищої освіти*. 2023. №1. С. 261-281.